

Н.С. ИСМАҒҰЛОВА

«СӘКЕН СЕЙФУЛЛИН» ЖӘНЕ «ҚАШҚАР ҚЫЗЫ» ДРАМАЛЫҚ ШЫҒАРМАЛАРЫ

Әдеби мұрасының ішінде Сәбит Мұқанов да-рынының бедерлене байқалатын ерекше бір қыры – оның драматургиясы.

С.Мұқановтың күрделі тарихи-ғұмырнамалық драматургиялық жұмыстарының бірі – «Сәкен Сейфуллин» пьесасы. 1918-1919 жылдары Батыс Сібірдің Ақмола губерниясындағы өкімет билігіне ұмтылған уақытша үкімет пен кенес үкіметі өкілдерінің арасындағы қақтығыстар мен қантөгістер қандай сипатта сөзінің алғанынан, саяси ахуалдың қалай дамығанынан хабар беретін үш перделі, сегіз суретті бұл тарихи драмада казак халқының біртуар дарынды ұлдарының бірі Сәкен Сейфуллиннің бейнесі сол саяси оқиғаларға қатысы тұрғысынан сомдалады. Жалпы пьесадағы ұзын оқиға сорабы Сәкен Сейфуллиннің өзінің «Тар жол тайғақ кешу» мемуарлық еңбегіндегі ізben дамып отыратынын, драмалық әрекетті ширықтыру, мінездерді ашу мақсатымен С.Мұқановтың кейбір жағдайтарды әдейі өзгерктенін сөз еткен ғалым Р.Нұргали: ««Тар жол, тайғақ кешуде» Сәкен пәтерде ұсталса, пьесада бұл жағдай кенседе өтеді... Айтылмыш пьесада большевиктерді түрмеде партизандардың босатуы – автордың фактыны, тарихи деректі еркін пайдаланғандығын айғақтайды, бұл ерлік кимыл шығарма мақсатына орай занды үйлесім тапқан» деп, автордың көркемдік тәсілін ашып көрсетеді. Сонымен қатар «...Сәкенді ен көп

білетін Сәбиттің ол туралы шығарма жазуы заңды еді. ...Бұл Сәкен жайлы жазылар болашақ шығармалардың беташары десе де болады» деп жазады (1.484-489).

Табыспен өткен спектакльде Сәкеннің роліндегі Әнуар Молдабеков көрермендердің көнілінен шыққан сөтті бейне сомдай білген. Режиссерлер спектакльге Сәкеннің өз өлеңдерінен үзінділер енгізген. Бұл пьесаға салтанатты мақам берген. Сәкені – Сәбит Мұқанов драматургиясының табысы оның тарихи-ғұмырнамалық шығармаларында жатыр деуге негіз береді.

Ғалым Тұрсынбек Қекішев 2001 жылғы «С.Мұқанов туралы естеліктерде» басылған «Қос қыран салтанаты» атты мақаласында: 1957 жылы Ұлы Қазан социалистік революциясының 40 жылдығы қарсаңында Қазақстан Жазушылар одағында Сәкенді еске түсіру кеші болғанын және кешті Сәбенің ұзақ естелік айтумен бастағанын тілге тиек етеді. Куанатын жерде көнілдері тасып, қамығатын шақта көздері мөлтілдеп, жастарын білдіртпей жұтып, үйи тыңдағандарын, сол кеште Сәбенің «...казак кенес әдебиетінін негізін қалаған Сәкен Сейфуллин барлық жанрда да елеулі енбек атқарып, бәрінің де алғашқы бұлжымас берік кадасын қағып берді. Сондықтан да ол, қайталап айтқанда, казак кенес әдебиетінде оның бірден-бір негізін қалаушы адам

және ол аталған әдебиеттің негізін қалап қойған кісі емес, оның барлық жанрда да өркендеуіне өмірі таусылғанша белсene ат салысқан адам.

Қазан революциясынан туған большевик ақын Сәкеннің қазактың кеңестік мәдениетін, оның ішінде, әдебиетін жасауда еңбеті зор. Ол – казак кенес әдебиетінің атасы», – деп ағынан жарылғанына, казак даласында кең жанымен адап көніл танытқанына, осылайша адамгершіліктің биік шынынан табылғанына күә болған халық арасында оған риза болмаған адам болмағанын тебіренте жазады (2.124-128). Байқағанымыздай, өзіне ұстаз тұтып қана қоймаған, сонымен қатар жолдасы да болған аяулы азаматтың тарихтан өзіне лайықты бағасын алып, есімі туған халқының жадында мәңгі жатталуы үшін аз тер төкпеген С.Мұқановтың көркем туынды арқылы С.Сейфуллиннің мәңгі өлмес бейнесін сомдауы – тарихи тұлға алдындағы, халық алдындағы азаматтығы, бір сөзben айтсак, ұлылығы!

Жалпы С.Мұқановтың қalamгерлік дағдысы ретінде – ғалым Қ.Ергебектің – оның қандай да бір ойға алған шығармасына алдымен мол-мол материал жинап алу қасиетін атап көрсеткеніндей, автордың Шоқан туралы пьесасын жазуға жинаған материалдары 961 бет болыпты (3.74).

Бұл туралы пьесаның алғаш рет Жазушылар одағының, театр ұжымының алдында оқылып, талқылануына қатысқан С.Қожамқұлов Сәбеннің сол 961 беттік материалдан 123 беттік пьеса жазып, қыскартса келе алғашқы нұсқасы 94 бетке түскендігі туралы еске алады. «Қазак тарихын, әдебиеті мен мәдениетін, әдет-ғұрпын терең білетін Сәбен сөйлеп кетсе, суда жүзген балыктай еркін есетін-ді. Сол дағдысы бойынша драмалық шығармаларына да материалды мол кіргізетін», – деп жазады (4.9).

Осы пьесадағы Жұмабайдың әкесінің ролін ойнаған С.Қожамқұлов үшін бұл – ен сүйікті рольдерінің бірі болыпты. Ол рольмен танысқанда, дәл мен үшін жазған секілденіп еді және өзге жазушылардан Сәбеннің ерекше бір әдеті кімнің пьесасы қойылса да, ол Мәриям апай екеуі жұбын жазбай, басқалардан бұрын, көбіне премьерасына келуші еді деп жазады актер. Бір ғажабы, көргенін ұмытпай, қай жерде қашан жолықса да, сол спектакльден алған жақсы өсерін ұзак әнгіме етіп, талдау жасап айтып беретін.

Сәбит ағаның артистер арасында достары көп болды. Олармен жиі кездесуді қалайтын. Театр жағдайын, репертуар санын біліп, әсіресе, оның сапасын тереңірек сұрайтын. Сол сөз болған ре-

пертуардың егжей-тегжейін толық зерттеп, әнгіме корытындысында өзі дұрыс шешім жасайтын деп еске алады (4.7).

Алғаш шымылдық ашылғанда мүйіс артынан Сәкеннің «Ақбоз ат» әні естіледі. Біртіндеп көрінген қайық үстінде толқынды шаштары желбіреген Сәкен ән айтып тұрады. Пьесаның ушудан аулак оңашада тыныстағысы, күй түссе өлең жазғысы келген Сәкеннің бойтасалауынан басталуы – ен алдымен, оның ақындық тұлғасын ашудан туған мақсат болса керек.

Ал Сәкеннің образын ашуда автор оны іс-әрекет үстінде көрсетумен қатар, өзге кейіпкерлер аузына сөз салу өдісін де пайдаланады. Мысалы, ел арасындағы істер мен ел аузындағы сөздің бәрінен қашанды хабардар, есімі де қызық кезбе кемпір Қарапайдың: «...Контордың қазіргі бастығы – Сайпылданың сері баласы – Сәкен» деген сөздері оқырман (көрермен) назарын алдымен бас кейіпкерге аударып алады. Содан соң Абдолланың: «...Не істейді ол сері боп?» деген сұрағына, бірте-бірте сұыртпактап сыр тартқанына: «Бетінде бірсыдырғы ажары бар қыз-келіншектен көз тастамайтыны жок деседі, көбімен өмпей деседі. Бұл қаланың сұлуларын тауысуға жақын деседі. ...Қаланың қыз-қатыны жетпегендей, қырдың да сұлуларын тобымен шақыртып, кейде қалада, кейде далада жәүкемдейді деседі... Біреулерін тунде кайыкқа мінгізіп, Есілдің тоғайына әкетіп, көрер таңын көзімен атқызып қайтады дейді. Біреу-міреу өлтіріп кетеді деп ойламайды дейді. ...Кім өлтіреді дерін бар ма, балам, заманның өзі бұзылып тұрғой. Оның үстіне, Сайпылданың сол баласының тісі мен тырнағы тимеген қала-даланың байы жок деседі. ...Малынан – мал, жанынан – жан қояр емес дейді. Елдегі байлардың майдарын қызылдарға жіберіп жатыр дейді. Көнбекендерін қама-тып, біреулерін итжеккенге жер аудартып жатыр дейді... Қалада да қатал... Алым-салық сап, төлемегенін соттатып, қылықты қы-лы-ып жатыр!.. Сондай өштескен байлардың біреуі оңашада жүргенде қапысын тауып өлтіре салса не істейді, байғұс бала?..» (5.139-140) деген жауаптары арқылы «жел тұрмаса, шөптің басы қимылдамайды» немесе «халық айтса, қалыс айтпайды» дегендей, ел аузында тарап жүрген сөздер арқылы сері Сәкеннің жаратылышынан, дүниетанымынан хабар береді. Замана ауанын, өлара кезеңді аңғартады. Қарапайым адамның өзінің өмірі кем дегендे бір кітапқа өзек болатынын ескерсек, қоғам кайраткері, дарынды қalamгер, халық тарихында өзіндік орны бар, біртуар, ерекше тұлға

Сәкеннің өмірін бір пьесаның аясына сыйғызу онай шаруа емес. Сондықтан автордың мұндай тәсілге баруы және бұл диалогты шегініс жасай отырып, орынды қолдануы үтимді шыққан.

Кенес үкіметіне кедергі келтіруге тырысып бакқан байларды Ақмолаға айдал келгендер Сәкенге: «Солардың арасында өзінің немере ағаң – Мұстафаның Дәулеткерейі де қосылып кеткен еді...» деп күмілжігеніне «Қосыла берсін, «ала қойды бөле қырыққан жүнге жарымайды» дегендей, байлардың совдепке ала-құласы жоқ» (5.147) деп жауап берген сөзінен «тура биде туған жоқ» дегендей, оның турашылдық қасиетін анғаралмыз. Сондай-ак, Сәкен мен қарындасты Умилөнің арасындағы сүйіспеншілік сезімін пайдаланып, салықтан босатуды сұрап келген, «үйімді қазынаға қалдырганша өзініз алыныз» деген татардың ауқатты кісісі Халифат Яғмуршинге: «Егер үйленетін болсам, мен байлықтарына емес, қарындастарына үйленем. Яғмуршиндарды налогтан қорғауға бара алмаймын» (5.152-153) деген жауабы да осының дәлелі.

Ал енді анасын бауырына басып, «осынша неге ентіктің, сүйікті апа?... ...Отырып демінді алшы, апа!» (5.163) деген сынды мейірімді сөздерінен ұлы тұлғаның да ет пен сүйектен жаралғанына, оның тым біктен көрінетін бейнесін жаңыңа аса жақындау түскеніне, оның да барлық адам баласы секілді құдіретті ана алдында табиғи бір күйге түсіп, сұсты жүзінің күн шуағына шомылғандай жылып сала беретініне күә боламыз.

Тергеусіз, сотсыз жеті ай бойы қамауда болған Омбының абактысынан босанғаннан кейін уақытша үкіметтің бел алып тұрған шағында уақытша бойтасалауға мәжбүр болған тұста Сәкеннің күйректікке бой алдыруы, «Сен де осында осал ма едің?» деген сұрапқа ««Ура берсе, құдай да өледі» дейді қазақ, Карас Карпович. Оқыс исе болат та сынады. Мен құдай да, болат та емес, адаммын ғой» деп жауап бергенінен адам баласына тән өлсіздіктерден оның да кенде емес екенін анғарту арқылы автор шынайы ердің бейнесін сомдауға тырысқан. Сәкеннің мұсылмандық бес парызын отеп жүргеменімен, алланы жокқа шығармайтындығын анғартқан. Сол арқылы автор өзінің де діни көзқарасының он екендігін байқатады.

Пьеса барысында оқырман (көрермен) сері, сұлу, кербез, құрескер, ер, ұлтжанды, ақын Сәкенмен қатар Абдолла Асылбеков, Әбілқайыр Досов сынды аяулы азаматтарымыздың да бейнесімен танысып, есіміне қанығады.

Кемшілік тұстарына келетін болсақ, жоғары-

да сөз болған туындылардағы секілді бұл пьесада да автор «правитель», «начальник», «ваше пре-восходительство» сынды орыс сөздерін баламасыз пайдаланады. Сондай-ак, пьесаның сонына қарай көрінетін эпизодтық кейіпкер Гүлжанның, оқиғадан анғарылып тұрғандай, жасы ары кетсе 20-25 шамасында болуы тиіс, ал ол шығарманы бастамас бұрын қатынасушыларды тізіп жазған бетінде 65-те деп, қате беріліп кеткен. Жинақты қайта басу немесе оқу барысында мұны ескеру керек.

Қорытындылай келе, «жалынды күрескерлігімен жарқырай көрінген жаңа заманың дауылпазы» (6) Сәкен туралы кейінгі ұрпакқа мол мағлұмат беретін, әндері де мол қамтылған шығарманың құндылығы заман өткен сайын арта түспек.

С.Мұқановтың тандамалы шығармалар жинағының 5-томына енген соңғы драмалық шығармасы ол – «Қашқар қызы». Екі актылы, сегіз суретті тарихи драманың оқиғасы XIX ғасырдың орта тұсында Қашқар қаласында (қазіргі Синьцзянда) болады. Жоғарыдағы туындыларымен салыстырғанда бұл пьесаның кейіпкерлерінің саны аса көп емес, оншақты ғана. «Шоқан Уәлиханов» пьесасы арқылы театр сахнасынан өбден толысқан, халқына жаңы ашыған ағартушы-демократ дәрежесіндегі Шоқанмен жұздессек, бұл шығарманың өзегіне қазактың құйрықтың жұлдызы – Шоқан Уәлихановтың Қашқарияға жасаған саяхаты негіз болған. Бұл сапар нәтижесінде Шоқаннның қандай құнды материалдар бергенін тарихтан да, өз еңбектерінен де білеміз. Ал енді пьеса барысында автор бұл тақырыпка терендей бармайды. Керісінше, шығарманың аты айтып тұрғандай, шәуken қызы Шынаргұл мен Шоқан арасындағы сол замандағы Қашқар жеріндегі салтқа сай тағдырыңды тоғыстыруы нәтижесінде туған қарым-қатынасы сипатталады. Осы қарым-қатынастың дамуы барысында олардың бейнесі ашылады. Оқырман (көрермен) Қашқар шаһарында сырттан келген мұсылмандардың некесіз тұра алмайтындығы, яғни сол қаладан кететін уақытқа дейін некеге отыруы керектігі туралы салттың барынан хабардар болады. Мұндай уақытша некеге ұсынылатын әйелдерді шәукендер деп атайды және лайықты шәукендерді тауып, қосумен айналысатын кемпірлерді «дәләл» немесе «таппак» деп атайды. Шәукендердің некесі көп қылғандары қымбаты болып есептеледі. Ол шеттен келген еркектер некеленген әйелдерін басқа жакқа ертіп әкетуге хакы жоқ болғандықтан, кетер алдында әйелін талақ қылуға

(айрылуға) міндетті. Айырылған өйелге ері тақия сыйлайды. Сондай тақиясы неғұрлым көп болса, соғұрлым өйелдің бағасы артады. Қызын сататындар — негізінен кедейлер, қызынан басқа сататыны жоктар немесе жетімдер. Талақ болған шакта ол шәукендер туыстарының үйлерінде тұрады. Тұратын мекендері шаһар өкімінің есебінде, керек кезінде тауып алды деген сынды басты мәліметтер туралы Шоқанды хабардар еткен дәләл оған Шынаргұл есімді шәукенді қосады. «Қызды көрсетті ме? Қалай екен?» деген керуен-басының сұрағына «Бір көрмеге тәуір сияқты. Арғы сырын түйе алмадым. Түйгенім — киік тұқымдас анның ішіндегі ең сұлу, ең нәзігін газел дейді. Ақындар өлеңнің де сыр шертетін бір түрін сол аңың атымен «ғазал» деп атайды. Бұл қыздың тұрпаты да сондай. Өлең арнарлық сияқты» (5.216) деп жауап беруінен Шоқаннның қызға деген жылы сезімі байқалады. Ал Шынардың көзқарасын: «Шамаң келсе үғып көр осы адамды!.. Бұл ғажайып жақсы адам. Мен білетін еркекте өйелді мұндай қадірлайтін кісіні қөрген емен. Менің бұған дейін қөргендерім: қоянды аулайтын қасқыр, торғайды аулайтын құйкентай, тышқанды аулайтын мысық... Әлімбай олардан бөтен еркек, ол мені кісіге санап, шүйіркелесіп кенеседі де, ыстық құшактайды да, еркелетеді де, кейде құшырланып сүйеді де... Бос уақытында байқастыратыны — кітап. Қайдан табатының білмеймін, тыска шыққан сайын құшак-құшак кітап өкеледі, соларға шұқшия үніледі де жүреді. Не оқитынын, немене іздейтінін білмейсін... Оқығандарының әлдене жерлерін сызады, әлденелерді қөшіреді... әлденелерді жазады» (5.219-220) деген монологынан анық аңғарамыз. Сонымен қатар Шоқаннның шын есімін атамай, Әлімбай есімді бүркеніп жүргенінен және құпия түрде жер жағдайын зерттеп-зерделеу мақсаты бар екендігінен де хабардар боламыз. Шоқаннан сезіктеніп, сонына түскен тыңшыларды оның жазу-сызулары түрған бөлмеге жолатпауы Шынаргұлдің адалдығын, Шоқанға көнілінің шын құлағанын көрсетеді. Онымен қоймай, «Ол, меніңше, араб та емес, мұсылман да емес, акцентіне қарағанда, неміс; жүріс-тұрысына, сөз әлпетіне қарағанда, ағылшындардың Ост-Индия аталағын барлау үйымының агенті... Егер ол неміс болса, әрине, католик; шын католик ешуақытта кресінен ажырамайды» (5.223) деп Шоқаннның Дамолла есімді адам туралы сезігін анықтауға, мойнында тағып жүрген дорбашығын қолға түсіруге көмектеседі. Ақыр сонында, расында да, сол дорбашықтың ішінде құранмен бірге түп жа-

ғында мұқият жасырылған крест бар болып шығып, Шоқанға қазған орнына өзі түскен тыңшының басы алынып, адамдардың бас сүйегінен жасалып жатқан мұнараға басы ілініп кете барауды.

Шығармадағы тағы бір көрнекті кейіпкер ол — дуана — қыздың атасы. Өзіне көп жәрдем көрсеткен шалды дуана халіне түсірген нендей дүние тәлкегі екендігінен сыр тартқан Шоқан оны «ислам өлемінің, оның тарихы мен поэзиясының терең ғалымы, ...жазуда мәлім тарихының өзі мың жарым жылдан астам, үнемі қалың жауларының қыспағында жасап, сонда да елдігін сақтап келген батыр халықтың елін терең сүйеттің өкілі» деп аса жоғары бағалайды.

Ұйғыр халқының батыр қызын жырлайтын «Жұпархан» поэмасындағы сынды пьесаның арқауына бас кейіпкер Шоқаннның ұйғыр халқы арасындағы өткен күндері өзек болған. Жалпы шығармадан терең болмаса да, шығыс-батыс елдер мен діндер арасындағы, қытай елі мен ұйғыр халқының арасындағы қайшылық мәселелері көрініс тапқан.

Пьеса сонында бойында баласы қалып бара жатқан Шынаргұлді кимай, амал жоқ аттанған Шоқан дуананың көмегімен жер асты жолдары арқылы шаһардан қашып шығады. «Ендігі тіршілігімде не мағына қалды? Тірідей қолға түссем, азапшыл өкімет қыстау арқылы маған да шынымды айтқызады. Оным Шоқаннның ізін көрсететін сәуле болса қайтем?.. Жо-жоқ, ол өлгенше, мен өлейін: енді маған Шоқаннның жолына құрбан болудан артық бакыт жоқ!.. Маған енді өз жаным аяусыз... Аянышы — Шоқаннның ішіндегі перзенті. Бірақ тірі туғанда не болады ол? Қорлықта, құлдықта, азапта өледі. Одан да жарық көрмегені жөн...» (5.242) деп, сақтап жүрген жеті жыланның уын ішіп, сүйгені жолында өзін құрбан етуі — шығыс қызына тән батылдық! Жоғарыда сөз болған драмалық туындылар туралы айтылған пікірлерден мысалдар келтіріп, олардың сарындағы екенін, барлығының бұл шығармалардың құндылығын жоғары бағалайтынын сөз еттік. Ал енді, «Қашқар қызына» келетін болсақ, пьесаны сөз еткен еңбектер жоқтың қасы екенін атап өткен жөн. Жалпы пьеса сюжеттінде танымдық мәліметтер мол болғандықтан, оқырманды ауыр ойға батырмай, тартымды да, женил оқылады. Қазақтың ұлы ғалымының өзге елде қалған ізінен сыр аңғартады...

Драматургия саласына прозашы қаламгер ретінде нағыз толықсан шағында жүгінген С.Мұқанов қыр-сырын терең менгеріп үлгерме-

ген жанрда қалам тербеуде көп жағдайда қыншылыктарға үшіраған. Сондыктан да драматургиялық туындыларының көбісі сөтсіздікке үшірады, кейбіреулері сол өткен кезеңдердегі уақыт аясында ғана сұраныска ие болды. Көп жағдайда шығармашылық адамдарының тұла бойын жарып шыққан перзенті сынды туындыларын «жақсы», «нашар» деп бөліп-жаруға қимай, сөтсіз шығармаларын мойындауға дәті бармай, өздеріне деген талапты өтмелетіп алып жататын тұстары аз емес. Осы тұрғыдан келгенде автор таңдамалылар жинағына драмалық туындыларынан топ жарған озықтарын дөп басып енгізгені көніл қуантады. Оның тақырып табу, таңдау ерекшеліктерін «...жазбақ шығармасына ой тұрткі болған өмір оқиғалары, уақыт заказы, дүниетаным талабы, кездейсқотық» (3.61) құрайтын болса, бұл төрт шығарманың да жоғары деңгейден табылуына ой тұрткі болған өмір оқиғалары мен дүниетаным талабының жетекші факторлық қызмет аткарғаны айдан анық. Тағы бір басты себеп – «..шығармаларының көп жөндөліп, ересен мол өндөлеуі» болса керек. Себебі, ғалым К.Ергөбек мәліметтеріне сүйенсек, ««Сәкен Сейфуллин» пьесасының бес нұсқасы, «Шоқан Уәлиханов» пьесасының алты нұсқасы бар. Драмалық шығармаларының ішіндегі ең көп жөндөлген, өндөлгені – осы еki шығарма. Одан кейінгі недәуір редакция көргені – «Қашқар қызы»

(3.188) екен.

«Сәбит Мұқанов өзінің өнерпаздық өмірінде әдебиетке қатысты мәселелердің бірде-бірінен қалыс қалып көрген жан емес. Бүкіл қоғамдық өмірді, оның ішінде әдеби тірлікте жіті бақылап, оның даму барысына белсене араласып отыру – С. Мұқановтың бойына дарыған өдет қана емес, оның өнегелі өмірінің даңғылы, қасиеті, міндеттім деп санайтын парызы еді» (6), - деп профессор Т.Кәкішев жазғандай, С.Мұқанов – халық алдындағы міндеттін молынан орындал, парызын етей білген қаламгер.

ӘДЕБИЕТ

1. Нұргали Р. Қазақ әдебиетінің алтын ғасыры. Астана: Құлтегін, 2002.

2. Қекішев Т. Қос қыран салтанаты // С.Мұқанов туралы естеліктер. Құрастырылғандар: Б.Ыбырайым, К.Ергөбек. Астана: Елорда, 2001.

3. Ергөбек К. Жазушы шеберханасы (С.Мұқанов). Алматы: Қазақпарат, 2002 ж.

4. Серке Қожамқұлов Замандасты // С.Мұқанов туралы естеліктер. Алматы, 2001.

5. Мұқанов С. Таңдамалы шығармалар жинағы. 16 томдық. 5 том. Алматы: Жазушы, 1972.

6. Қекішұлы Т. Әдебиет бйігіндегі тұлға // Егемен Қазақстан. 2000, 22 сөуір.

Резюме

Анализируются пьесы С.Муканова «Сакен Сейфуллин» и «Кашкарская девушка», вошедшие в золотой фонд казахской драматургии.